

Jei esi valstybės tarnautojas (ar jam prilygintas asmuo) ir susidūrei su korupcija, turi žinoti:

Nuo 2019 m. sausio 1 d. valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo apie jam žinomą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką privalo pranešti STT, prokuratūrai ar kitai ikiteisminio tyrimo įstaigai.

Ši pareiga taikoma visiems valstybės tarnautojams ar jiems prilygintiems asmenims.

Išimtis pranešti apie žinomą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką galioja tuo atveju, jeigu tokią veiką galbūt padarė valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens *artimieji giminaičiai* ar *šeimos nariai*.

Artimaisiais giminaičiais laikomi tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys, seneliai ir vaikaičiai; **šeimos nariais** – kartu su juo gyvenantys tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys ir jų sutuoktiniai, taip pat nusikaltimą padariusio asmens sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo nusikaltimą padaręs asmuo bendrai gyvena neįregistravęs santuokos (partnerystė), sutuoktinio tėvai.

Taip pat **išimtį pranešti** sudaro atvejai, kai teisės aktuose yra nustatyti praneštinės informacijos atskleidimo ribojimai (pavyzdžiui, pareiga pranešti netaikoma advokatui dėl aplinkybių, kurias jis sužinojo atlikdamas gynėjo pareigas).

Pranešti apie žinomą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką turi valstybės tarnautojai ar jiems prilyginti asmenys.

Valstybės tarnautojai yra *valstybės politikai, valstybės pareigūnai, teisėjai, valstybės tarnautojai* pagal Valstybės tarnybos įstatymą ir *kiti asmenys*, kurie, dirbdami ar kitais įstatyme nustatytais pagrindais eidami pareigas valstybės ar savivaldybių institucijose ar įstaigose, atlieka *valdžios atstovo funkcijas* arba turi *administracinius įgaliojimus*, taip pat *oficialūs kandidatai* į šias pareigas.

Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo yra asmuo, kuris atlieka *valdžios atstovo funkcijas*, įskaitant teismines, turi *administracinius įgaliojimus arba kitaip užtikrina viešojo intereso įgyvendinimą* dirbdamas ar kitais pagrindais eidamas pareigas užsienio valstybės ar Europos Sąjungos institucijoje ar įstaigoje, tarptautinėje viešojoje organizacijoje arba tarptautinėje ar Europos Sąjungos teisminėje institucijoje, arba juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje, kuriuos kontroliuoja užsienio valstybė, taip pat oficialūs kandidatai į šias pareigas.

Be to, **valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo**, kuris dirba arba kitais įstatyme nustatytais pagrindais eina pareigas viešajame arba privačiame juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje arba verčiasi profesine veikla ir turi atitinkamus *administracinius įgaliojimus*, arba *turi teisę veikti šio juridinio asmens ar kitos organizacijos vardu*, arba *teikia viešąsias paslaugas*, taip pat arbitras ar prisiekusysis¹.

Pranešti privaloma apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos:

- *kyšininkavimas*,
- *prekyba poveikiu*,
- *papirkimas*,
- *kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudos: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turta pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą².*

¹ Žr. Baudžiamojo kodekso 230 straipsnį.

² Žr. Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalį.

Asmuo turi pranešti apie konkrečią jam žinomą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką.

Valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo privalo pranešti apie tokią veiką, jei jis:

1. gavo *neginčijamų duomenų*, liudijančių šios veikos padarymą, arba
2. *pats stebėjo* ar kitaip *fiksavo* šios veikos padarymą.

Neginčijamais duomenimis galėtų būti laikomi atvejai, kai asmuo apie tai betarpiškai sužino iš tiesioginių įvykio liudininkų, turi rašytinių duomenų, veiksmai užfiksuoti techninėmis priemonėmis ir pan.

Jeigu nėra neginčijamų duomenų arba valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo pats nefiksavo tokios nusikalstamos veikos, teisinės pareigos pranešti apie ją teisėsaugos institucijai jis neturi. Kita vertus, siekiant užkirsti kelią korupcijai, asmenys kviečiami visada pranešti apie nusikalstamą veiką, jeigu jie pagrįstai mano, kad tokia veika yra rengiama, daroma ar buvo padaryta.

Apie tokią veiką asmuo turi pranešti per įmanomai trumpiausią laiką nuo sužinojimo momento.

Rekomenduojama nedelsti pranešti apie žinomą nusikalstamą veiką per įmanomai trumpiausią laiką, kad įgaliotos institucijos galėtų operatyviai išsiaiškinti nusikalstamos veikos padarymo aplinkybes, surinkti įrodymus ir užkirsti kelią naujiems nusikaltimams.

Apie nusikalstamą veiką asmuo turi pranešti STT, prokuratūrai ar kitai ikiteisminio tyrimo įstaigai.

Asmuo gali pasirinkti savo nuožiūra, kuriai teisėsaugos institucijai – STT, prokuratūrai ar kitai ikiteisminio tyrimo įstaigai – pranešti apie jam žinomą korupcinio pobūdžio veiką. Pareiga įvykdoma, jeigu pranešimas pateikiamas bet kuriai iš jų.

Apie sunkias korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas rekomenduojama pranešti STT, kuriai pavesta atlikti ikiteisminį tyrimą tokiose bylose.

Ikiteisminio tyrimo įstaiga yra policija. Ikiteisminio tyrimo įstaigos taip pat yra Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Karo policija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Lietuvos Respublikos muitinė, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, kai tiriamos nusikalstamos veikos, išaiškėjusios šioms institucijoms atliekant tiesiogines funkcijas, nustatytas jų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Pranešimo STT būdai ir tvarka

Pranešti STT apie žinomą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką galite šiais būdais:

1. **www.stt.lt**, palikdami žinutę interneto tinklalapyje;
2. atsiųsdami žinutę adresu: **pranesk@stt.lt**;
3. **24/7 karštąja linija (8 5) 266 3333**;
4. **mobiliąja programėle „Pranešk STT“**;
5. **atvykę į STT** Administravimo valdybos Pareiškimų nagrinėjimo skyrių, STT Kauno valdybą, STT Klaipėdos valdybą, STT Panevėžio valdybą, STT Šiaulių valdybą;
6. atsiųsdami pranešimą **paštu** STT struktūriniais padaliniais.

Pateikiant informaciją **svarbu** nurodyti: 1) konkrečias faktines pažeidimo aplinkybes; 2) asmenį, kuris rengiasi, dalyvauja ar dalyvavo darant pažeidimą; 3) ar apie šį pažeidimą asmuo jau pranešė; jei pranešė, kam buvo pranešta ir ar buvo gautas atsakymas; 4) savo vardą ir pavardę, kontaktinius duomenis.

Asmuo, jei tai įmanoma, prie pranešimo **prideda rašytinius ar kitus turimus duomenis apie pažeidimą.**

STT, prokuratūra ar kita ikiteisminio tyrimo įstaiga užtikrins valstybės tarnautojo asmens duomenų konfidencialumą ar anonimiškumą.

Asmens duomenų konfidencialumas užtikrinamas vadovaujantis Pranešėjų apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatomis.

Konfidencialumas – įstaigų ir kitų subjektų bei jų darbuotojų, valstybės tarnautojų ar pareigūnų veiklos principas, kuriuo užtikrinama, kad informaciją apie pažeidimą pateikusio asmens duomenys ir kita jį tiesiogiai ar netiesiogiai identifikuoti leidžianti informacija tvarkomi tik darbo ar tarnybos funkcijų atlikimo tikslais ir kad ši informacija neatskleidžiama tretiesiems asmenims, išskyrus tam tikrus nustatytus

atvejus. Pavyzdžiui, tokie atvejai gali būti, kai to raštu prašo asmuo, pateikiantis arba pateikęs informaciją apie pažeidimą, arba asmuo pateikia žinomai melagingą informaciją.

Pagal Pranešėjų apsaugos įstatymo 9 straipsnį kiekviena įstaiga ir asmuo, kuris gauna ar nagrinėja informaciją apie pažeidimą, privalo užtikrinti asmens, pateikusio informaciją apie pažeidimą, konfidencialumą. Pranešėjo duomenys, leidžiantys nustatyti jo tapatybę, gali būti pateikti tik tam asmeniui arba institucijai, kurie nagrinėja informaciją apie pažeidimą.

Anonimiškumo ir dalinio anonimiškumo institutai įtvirtinti Baudžiamojo proceso kodekse ir gali būti taikomi prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu esant šio kodekso nustatytiems pagrindams.

Nukentėjusiojo ir liudytojo, kuriems taikomas anonimiškumas, tapatybę nurodantys duomenys, įforminti ir įslaptinti Baudžiamojo proceso kodekse nustatyta tvarka, sudaro valstybės paslaptį ir susipažinti su tokiais duomenimis turi teisę tik byloje dalyvaujantis prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ir teisėjas.

Asmenims, pranešusiems apie korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, gali būti taikomos pagalbos, apsaugos ir skatinimo priemonės.

Pagrindinės asmenų, pateikusių informaciją apie pažeidimus, **apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemonės** yra nustatytos Pranešėjų apsaugos įstatyme.

Šios priemonės yra:

- 1) saugių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų užtikrinimas;
- 2) asmens konfidencialumo užtikrinimas;
- 3) draudimas daryti neigiamą poveikį asmeniui, pateikusiam informaciją apie pažeidimą;
- 4) teisė gauti atlyginimą už vertingą informaciją;
- 5) teisė gauti kompensaciją;
- 6) nemokamos teisinės pagalbos užtikrinimas;
- 7) atleidimas nuo atsakomybės.

Asmens konfidencialumo užtikrinimas ir draudimas daryti neigiamą poveikį taikomi nuo asmens pateiktos informacijos apie pažeidimą gavimo įstaigoje arba kompetentingoje institucijoje (Generalinėje prokuratūroje) momento ir taikomos visiems asmenims³, pateikusiems informaciją apie pažeidimus.

Teisė gauti atlyginimą už vertingą informaciją, teisė gauti kompensaciją, nemokamos teisinės pagalbos užtikrinimas ir atleidimas nuo atsakomybės gali būti taikomi nuo asmens pripažinimo pranešėju momento kompetentingoje institucijoje (Generalinėje prokuratūroje).

³ Išskyrus Pranešėjų apsaugos įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nurodytą atvejį, kai asmuo apie pažeidimą pranešė nesilaikydamas Pranešėjų apsaugos įstatyme nustatytų pranešimo formos reikalavimų, tačiau pranešime pateikta informacija atitinka kitus šiame įstatyme nustatytus reikalavimus ir kompetentinga institucija asmenį gali pripažinti pranešėju. Tokiais atvejais kompetentinga institucija asmens konfidencialumą užtikrina nuo asmens pripažinimo pranešėju momento.